

**VIJF-EN-TWINTIG JAAR
ZUIVELGESCHIEDENIS**

JULI 1908 - JULI 1933

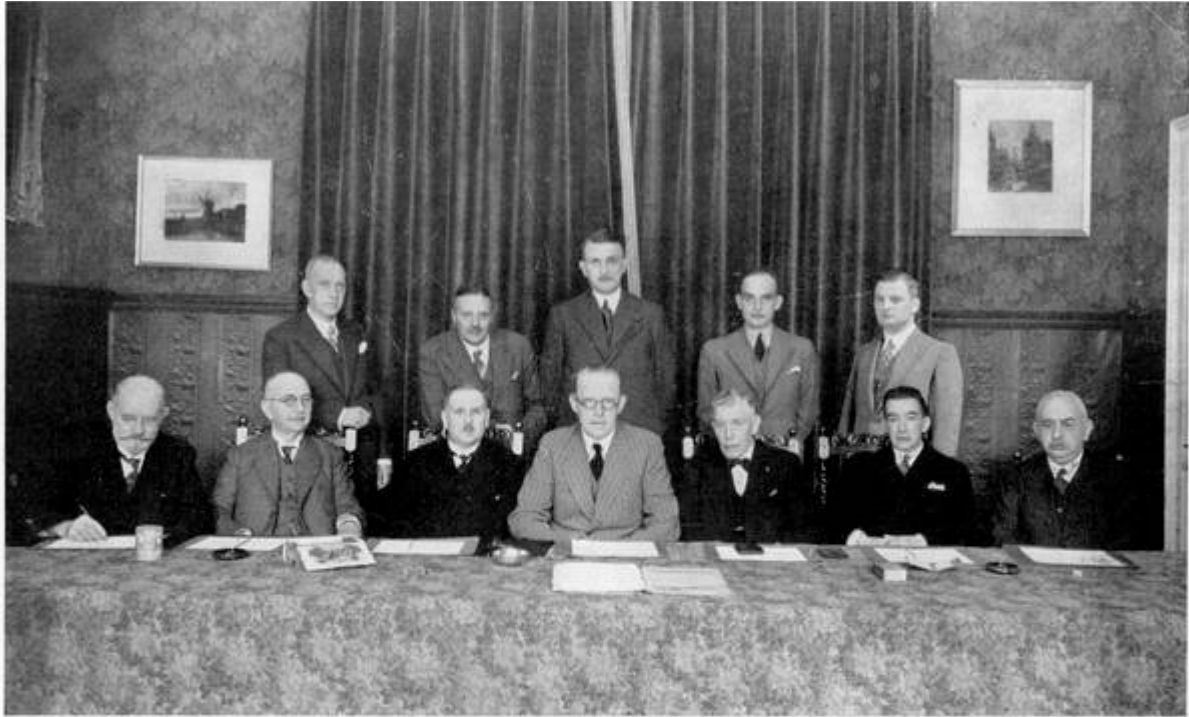
**GEDENKSCHRIFT V.D.
VEREENIGING VOOR
ZUIVELINDUSTRIE
EN MELKHYGIËNE**

*Wijter landbouwers-
Reunard*

Vijf-en-Twintig Jaar Zuivelgeschiedenis

=====
JULI 1908
=====
JULI 1933
=====

Gedenkschrift van de
Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne

HUIDIG BESTUUR DER VEREENIGING

Foto H. Berssenbrugge

Zittend van links naar rechts: K. Feenstra, J. F. Huttinga, T. J. Huisman, G. J. Blink, J. G. Hibma, J. M. Wagenaar Hummelinck, S. de Kadt; Staande v. l. n. r.: E. v. Goor, A. H. Colenbrander, J. Anema, E. Dudok v. Heel, L. H. Slotemaker

Inhoud

	Blz.* oorspr.	Blz. heruitg.
I. Inleiding	5	7
Één stelsel, één doel, één beginsel.	5	7
Producent of handelaar	7	8
Boer en zuivelfabriek, zuivelfabriek en boer	11	10
Zuivelfabriek en consument	14	11
Één stelsel, één doel, één beginsel.	15	12
II. Eenige aantekeningen betreffende de historie van de V.V.Z.M.	17	14
Oprichting	17	14
Orgaan	18	16
De Wet der V.V.Z.M.	20	17
Bestuur	22	18
Secretariaat en Personeel	24	19
Samenwerking met andere Vereenigingen	26	20
Botercontrôle	27	22
Kaascontrôle	28	22
Melkproductencontrôle	29	22
Melkcontrôle (hygiënische)	30	23
Melkcontrole (oeconomische)	31	24
Sociale wetgeving, Arbeidscommissie	32	25
Melkvoorziening	33	26
Oeconomische politiek, handelsverdragen	35	26
Deelname aan Tentoonstellingen en jaarbeurzen	36	27
Afdeeling Boterkeuring, Afdeeling Inkoop, Afdeeling Onderwijs	36	27
Oorlogstijd – WO I	38	28
De huidige crisis	40	29
Besluit	42	30

* aangegeven in tekst als [xx]

[50]

I. INLEIDING.

Meer dan de dagelijksche feiten strekt tot de algemeene karakteriseering der verleden en toekomstige daden van een orgaan dat in het maatschappelijk en oeconomisch bestel een rol - zij het dan ook een bescheiden rol - speelt, de algemeene lijn die de losse feiten aaneenbindt tot één stelsel, één doel, één principe. Als wij dan ook voor de taak staan, om met enkele woorden het feit te herdenken dat de Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne gedurende het vierde gedeelte van een eeuw bestaan en gewerkt heeft, moeten wij, aanvangende met het belangrijkste, beginnen met de kenschetsing van dit stelsel, dit doel, dit principe. Dat wellicht den oprichters der vereeniging niet in strakke lijnen heeft voor den geest gestaan. Maar dat toch in de kern aanwezig was. Dat intuïtief gevoeld werd als te zijn het juiste. En dat zich thans door de ervaringen van vijfentwintig jaren tot een het optreden der vereeniging omlijnend en duidelijk leidend beginsel heeft afgeteekend.

Één stelsel, één doel, één beginsel.

De oorsprong der V.V.Z.M. ligt verder achteruit in de geschiedenis dan 25 jaar. Die oorsprong ligt eigenlijk bij de ontdekking der centrifuge in 1876. Deze ontdekking had tot gevolg dat de zuivelbereiding, die vele eeuwen achtereen onderdeel was geweest van het landbouwbedrijf, daarvan kón worden afgesplitst en daarvan in groote gedeelten van ons land ook werd afgescheiden. Wat vroeger niet anders kon gebeuren dan op de boerderij, werd nu plotseling mogelijk als zelfstandige industrie. Zelfstandig in dien zin, dat de productie van de grondstof gebonden bleef aan de boerderij. Doch dat de verdere verwerking van die grondstof, de productie [06] dus van het eigenlijke zuivelproduct, werd gecentraliseerd in fabrieken.

Hiermede ontstond de zuivelindustrie als zelfstandig bedrijf: de productie van zuivel in fabrieksbedrijven. Zooals de productie van vele goederen geschiedt in een samenwerking tussen het landbouwbedrijf dat de grondstoffen levert en de industrie die het productie-proces beëindigt. Het graan dat de boerderij levert, wordt gemalen en verder bewerkt in de meelfabrieken en wordt tot brood in de bakkerijen en broodfabrieken. De suikerbiet wordt eerst tot suiker in de suikerfabrieken. De wol van schapen, de katoen der katoenplantages wordt in de spinnerijen, weverijen, ververijen tot draad, tot stoffen.

Zoo zijn er talloze gevallen meer te noemen waar het productieproces dat vroeger in zeer simplen vorm op de boerderijen beoefend werd, ter wille van de technische en oeconomische vervolmaking van de aan den verbruiker te leveren goederen gesplitst werd in een eerste étappe van het productie-proces : de bereiding der grondstoffen die op zichzelf geringe waarde bezitten en een tweede étappe: de productie uit die grondstoffen van waardevolle gebruiks-goederen.

De centrifuge deed deze op zichzelf staande zuivelindustrie ontstaan, die den eersten factor vormde zonder welken een vereeniging voor zuivelindustrie zich niet laat denken. Die zuivelindustrie groeide in weinige tientallen jaren uit tot een groote Nederlandsche industrie. Zoodat reeds in de eerste jaren van deze eeuw, dus amper twintig jaar nadat een beslissende technische vinding de eerste zuivelfabrieken deed geboren worden, ons land overdekt was doorhonderden zuivelfabrieken.

Het baart geen verwondering dat deze overigens los van elkaar staande fabrieken spoedig behoefte gevoelden aan eenig onderling contact. Men wilde omtrent technische en oeconomische vraagstukken overleggen. Men wilde gezamenlijke belangen tezamen overwegen. Men wilde in onderling verband optreden.

[07] Deze neiging sprak het sterkst en althans het eerst bij de coöperatieve zuivelfabrieken die zich aanvankelijk in provinciaal verband organiseerden tot zuivelbonden. In 1900 combineerden deze provinciale bonden zich in een landelijke federatie. Zoowel deze bonden als hunne federatie stelden zich op coöperatief standpunt zoodat toetreding van andere dan coöperatief werkende zuivelfabrieken in het georganiseerde verband bij voorbaat was uitgesloten. Daarmee was dus ook voor de toekomst beslist over het organisatieleven in de Nederlandsche zuivelindustrie: er zou niet komen en niet kunnen komen één organisatie van de Nederlandsche zuivelindustrie doch er was gevormd een organisatie van de Nederlandsche coöperatieve zuivelindustrie.

De uitvinding van de centrifuge was dus de eerste aanleiding, de stichting van de coöperatieve zuivelorganisatie de tweede, die later zou leiden tot het ontstaan van de V.V.Z.M. Deze twee historische data - hoewel geruimen tijd liggende vóór de stichtingsvergadering die in 1908 werd gehouden - wezen reeds bij voorbaat in deze richting. Om het nog sterker uit te drukken - die stichtingsvergadering maakten zij onafwendbaar noodzakelijk. Tegelijkertijd ligt in die voorgeschiedenis ook reeds de kiem van de beginselen die de V.V.Z.M. in de groote lijn vanaf hare oprichting geleid hebben, die haar nog leiden en die haar tot in een verre toekomst zullen leiden omdat vijfentwintig jaren practijk de juistheid van die beginselen hebben onderstreept.

Het was noodig, om deze voorgeschiedenis kort te releveeren, wil men bereiken, dat de lezer den dieperen aard der bedoelde beginselen zal kunnen aanvoelen. Thans daarover meer.

Producent of handelaar?

Niet omdat de eene klasse van menschen zich het recht mag aanmatigen om zichzelf de meerdere te achten van een andere klasse of stand, is het van belang om te weten of de V.V.Z.M. zich gevoeld heeft en nog gevoelt als een organisatie van producenten of van handelaren. Van beteekenis is deze vraag alleen omdat hare beantwoording op de organisatie [08] zelf een stempel moest drukken. Want de *waarde* van ieder dezer twee functies buiten geding blijvende, staat toch vast dat hun *aard* verschillend is.

Het is bovendien goed om over deze kwestie enkele woorden te zeggen, omdat de geschiedenis doet zien, dat niet voor een ieder vaststaat, dat fabrikanten die landbouwproducten als grondstof verwerken, oeconomisch behooren tot de klasse dergenen die men als producenten pleegt aan te duiden. Sommigen zeggen: gij koopt grondstoffen - in casu melk - van de boeren en verkoopt die melk, zij het dan ook in eenigszins veranderden vorm, dus gij behoort tot de groep der handelaren. Dit inzicht is echter onjuist en zou, had de V.V.Z.M. zich dezen grondslag voor haar werk laten geven, de vereeniging in verkeerde richting hebben geleid.

Dat overigens de keuze voor de V.V.Z.M. moeilijk is geweest, mag niet gezegd worden. Want de zaak is op zichzelf zeer eenvoudig. Het product der zuivelindustrie is boter, kaas, gecondenseerde melk, melkpoeder. Voor het ontstaan van deze oeconomische goederen is ongetwijfeld de grondstof melk van beslissende beteekenis. Maar even onmisbaar, even beteekenisvol daarvoor is de ontvangst in de fabriek, de behandeling, de verwerking van de melk. En verder de behandeling, de verpakking, het marktrijp maken van het product. Eerst als het gekomen is tot deze marktrijpheid in den vollen zin des woords is het product gereed, is het geproduceerd, is het productie-proces - opgevat in den beperkten zin van het maken van het product - beëindigd. Wij herhalen: de keus was niet moeilijk. Zij die een zoo belangrijke reeks van functies in het productie-proces verrichten, konden zich kwalijk anders gevoelen dan als producenten.

Tot zoover is inmiddels dit probleem voor den oppervlakkigen waarnemer wellicht meer van taalkundigen aard dan dat daarachter zich een diepere beteekenis van oeconomischen of maatschappelijken aard zou verschuilen. Toch is dit het geval en zelfs treedt zulks vooral op den voorgrond bij vele industrieën die landbouwproducten als grondstof verwerken en zeer in het bijzonder bij de zuivelindustrie.

[09] Want deze zuivelindustrie als productiebedrijf is geheel samengeweven met de omgeven- de boerderijen: de productieplaatsen van de noodzakelijke grondstof. De zuivelfabriek is er op aangewezen om in de eerste plaats de melk uit de omgeving te betrekken. Weliswaar heeft het moderne transportwezen de grenzen aanzienlijk wijder gemaakt dan zij vroeger waren. Maar toch kan geen zuivelfabriek die in het westen van ons land is gelegen zich baseeren op melk die zij betreft uit Friesland of Groningen, of omgekeerd. Geen Nederlandsche zuivelfabriek kan zich grondvesten op grondstof die zij uit den vreemde laat komen. En daarom kan geen zuivelfabriek zich de weelde veroorloven om de draden die haar binden aan hare omgeving - zij het ook een ruime omgeving - te verbreken.

Zoo bindt de natuur, die de verplaatsbaarheid van de grondstof melk zeer beperkt heeft doen zijn, de zuivelindustrie aan den grond waarop de melk wordt voortgebracht. Een binding die ongetwijfeld minder knellend doch in beginsel en uitwerking dezelfde is als die, welke den boer bindt aan den bodem. Een verband dat maakt, dat de boer op den bodem dien hij niet zonder meer vervangen of verplaatsen kan, geen rooibouw beoefent. Een binding die voor de zuivelproducerende fabriek overeenkomstig gevolg heeft. Die daardoor de fabriek bindt aan den boer, den boer aan de fabriek.

Dit is één belangrijk gevolg in verband met het producentschap van de zuivelfabriek. De zuivelfabriek wier werkkapitaal is vastgelegd in het bedrijf. Het bedrijf dat vastgebonden is aan zijn ligplaats. Aan de ligplaats, die slechts met haar omgeving beteekenis heeft. Die zonder die omgeving, zelfs zonder samenwerking en contact met die omgeving alle waarde voor het doel der zuivelproductieplaats - der zuivelfabriek - verliezen zoude.

Het is dus niet alleen het feit der deelneming aan het productieproces ten aanzien van eenige onmisbare en belangrijke stadia dat de zuivelfabriek tot producent stempelt, doch ook het samengeweven zijn van die fabriek, van een groot deel [10] van het werkkapitaal met de productieplaatsen van de melk als haar grondstof.

Maar ook daarmee is nog slechts één zijde van dit belangrijke vraagstuk belicht. Er zijn er meer en daaronder zeer belangrijke.

In de eerste plaats de bepaling van den aard van het product. Ten aanzien van den aard van het product heeft slechts de producent een uitsluitend op zijn wil gebaseerden invloed. De handelsfunctie kan een - zij het ook zeer belangrijken - indirecten invloed op den aard der producten uitoefenen. De directe en geheel onafhankelijke - slechts uit zijn eigen wil voortspruitende - beslissing is echter aan den producent. Of er uit de melk boter, kaas, gecondenseerde melk of andere producten gemaakt zullen worden, is afhankelijk van de beslissing van den producent: van den zuivelfabrikant. Hij draagt de verantwoordelijkheid voor die beslissing; de gevolgen zijn voor zijne rekening. Bij hem berust het initiatief met betrekking tot in te voeren veranderingen. Zou het bedrijf dat deze voor het eindresultaat beslissende besluiten in het productieproces moet nemen, geen producent zijn?

Maar ook daarmee houdt het niet op. Want niet alleen de aard van het product, doch ook de kwaliteit is in hooge mate in handen van den zuivelfabrikant. Wel speelt de grondstof als zoodanig hier een belangrijke rol mede. Maar het is de zuivelfabrikant, die de grondstof zooals zij hem wordt overgegeven moet beoordeelen, moet kennen. Die hare fouten zooveel mogelijk moet beheerschen en opheffen. En die moet maken dat het eindproduct zoo goed mogelijk zij. Nogmaals de vraag: zou het bedrijf, dat zoo grooten invloed heeft op, zoo groote verantwoordelijkheid draagt voor, zoozeer samengeweven is met het eindproduct niet in alle opzichten dienen te worden gerangschikt bij de groep der producenten?

Er is meer aan te voeren, doch het bovenstaande zij genoeg, voorzoover de zuivelfabrieken zelven betreft. De vraag blijft nog slechts te stellen - doch daarmee is zij ook tegelijkertijd beantwoord -: hoe is de positie van de vereeniging van deze [11] fabrieken? Of meer concreet: hoe is de positie der V.V.Z.M.? Daarop kunnen wij slechts het antwoord herhalen, dat wij hierboven reeds gaven: de V.V.Z.M. heeft zich bij hare oprichting en gedurende de sedert dien verstreken vijfentwintig jaren gevoeld als producenten-vereeniging. Zij heeft zich door de daaruit voortvloeiende beginselen laten leiden. Zij heeft de ervaring opgedaan dat dit het eenige juiste standpunt was. En deze ervaring zal haar ook in de toekomst leiden.

Boer en zuivelfabriek, zuivelfabriek en boer.

Het was van belang, om de maatschappelijke en oeconomische functie van de zuivelfabriek te belichten in haar beslissenden invloed op het karakter van de vereeniging van zuivelfabrieken. Maar daarover is hierboven nog niet alles gezegd. Want van het grootste belang is naast het zelfstandige karakter der zuivelfabriek haar verband in het maatschappelijk samenstel dat niet functionneert in onafhankelijk van elkander staande eenheden, doch dat naast de zelfstandige functie der onderdeelen één onverbrekelijken samenhang van die onderdeelen vertoont. En zulks in ons geval wel in twee richtingen. Want de zuivelfabrikant is niet de eenige producent die bij het produceeren van zuivelproducten te pas komt. En die producten zouden op zichzelf geen oeconomische beteekenis hebben indien er geen consumenten waren die ze op hooge waarde schatten en bereid zijn om voor de verkrijging van die producten zich opofferingen te getroosten.

Over het laatstgenoemde probleem straks meer; thans de verhouding tusschen de verschillende producenten of groepen van producenten die tezamen de zuivelproducten voortbrengen: boeren en zuivelfabrieken.

Het is geen kunst, om van deze verhouding een zeer oppervlakkige en eenzijdige voorstelling te geven. Men kan bijvoorbeeld zeggen : de zuivelfabriek koopt de melk van den boer. De fabriek heeft belang bij een lagen melkprijs, de boer bij een hoogen prijs. Dus zijn zij vijanden. Ook kan men zeggen : een zuivelfabriek zonder melk is niet bestaanbaar.

[12] De boeren hebben de melk en hebben de vrije beslissing of zij die aan de fabriek zullen leveren. Dus is de fabriek met handen en voeten gebonden aan den boer. Op deze wijze kunnen wij verder gaan en nog vele voorstellingen geven van de verhouding boer-zuivelfabriek, die alle fout zijn omdat zij slechts één zijde van die verhouding belichten. Steeds hebben echter dergelijke verhoudingen in de maatschappij vele kanten en het eindresultaat is dan ook een evenwichtstoestand, voortvloeiende uit tallooze in verschillende richtingen werkende krachten. Zooals vrijwel alles op aarde, alles in het heelal een evenwicht vormt tusschen tientallen of honderde of zelfs duizende in verschillende richtingen aangrijpende krachten.

Het is onjuist indien men ter wille van een bepaalde redeneering die men wenscht op te zetten, ter wille van een bepaalde slotsom waartoe men wenscht te komen, ter wille zelfs misschien

van een bepaalde daad waartoe men bepaalde groepen wil brengen, dit feit uit het oog verliest of - zij het ook onbewust - verdraait en aan vooropgezette doeleinden aanpast. Dit feit, dat er in onze maatschappij niets is aan te wijzen, dat niet de resultante is van vele zeer gecompliceerde en in velerlei richting werkende invloeden. Ook in ons geval - bij de beoordeeling van de verhouding boer-zuivelfabriek - dient, wie deze verhouding wenscht te kennen of te beoordeelen, de bereidheid in zich te hebben, om alle kanten van het vraagstuk tezamen te zien. Dan zal men ontdekken, dat de resultante der totaliteit van inwerkende krachten niet anders kan zijn, en in de practijk ook algemeen niet anders is, dan wijzende in de richting van samengaan, van samenwerken voor het uiteindelijk heil van de maatschappij en van de betrokken groepen in het bijzonder. Wie meent dat hij de zaak beter inziet als hij tracht om eenzijdig eigenbelang te dienen en dientengevolge niet schroomt om de belangen van het algemeen of van bepaalde groepen met voeten te treden, heeft daarmee tegelijkertijd zijn eigen vonnis geveld. Hij gaat in tegen de natuurlijke en oeconomische eindresultante der gezonde krachten en zal tot de ontdekking komen dat hij [13] in zijn kortzichtig egoïsme in de eerste en laatste plaats tegen zichzelf gewerkt heeft. Is deze ontdekking via de koude en nuchtere werkelijkheid ook eenmaal tot zijn kortzichtigheid doorgedrongen, dan blijkt tegelijkertijd, dat het te laat is om tot herstel te komen.

Zóó en niet anders is de verhouding boer-zuivelfabriek. Uiteindelijk zijn zij samenwerkenden en kunnen slechts op den grondslag van samenwerking ieder voor zich hunne belangen op de juiste wijze behartigen. Zien zij beiden of één van beiden dit niet in, dan is duurzaam samengaan niet mogelijk. Dan zal vroeg of laat, plotseling of geleidelijk het contact wegvallen.

Een verhouding overigens, die volkomen overeenstemt met de inzichten van hen die met constructief oog, met opbouwende bedoelingen onze maatschappij bezien. Dezulken zien niet en zoeken niet in de eerste plaats te zien en op den voorgrond te brengen de tegenstellingen die tusschen groepen en binnen elke groep tusschen personen ongetwijfeld voorkomen. Dezulken zien niet onze maatschappij ingedeeld in boeren en niet-boeren, industrieelen en handelaren, ambtenaren en particulieren, ondernemers en arbeiders, die elkander vijandig zijn, die elkaar bestrijden en trachten, om de een den ander op listige wijze voordeelen te ontfutselen. Ook de tot opbouwen bezielde beoordeelaar ziet die afzonderlijke groepen wel, doch ziet tegelijkertijd, dat de ongetwijfeld hier en daar aanwezige tegenstellingen overvleugeld worden door de natuurlijke noodzakelijkheid om te kiezen tusschen ondergang enerzijds en het overwinnen der tegenstellingen tot de victorie van het uiteindelijk algemeen belang aan de andere zijde.

En hiermede is tegelijkertijd het beeld geteekend dat de V.V.Z.M. zich op grond van ervaring en ernstige deductie uit de feiten gevormd heeft van de verhouding boer-zuivelfabriek en zuivelfabriek-boer. Waar dit beeld zich eenmaal vastgeworteld heeft, was en is het voor de V.V.Z.M. niet moeilijk om hare gedragswijze daarbij aan te passen. Zij heeft deze niet alleen gevoeld als een haar van buiten en van binnen uit opgelegde plicht, doch zelfs als een gedragslijn, [14] die, ook al zou zij zich laten leiden door het meest nuchtere egoïsme, haar toch voorgeschreven zou zijn.

Zuivelfabriek en consument.

Zuivelproducten zouden op zichzelf geen beteekenis hebben, indien er geen consumenten waren, die ze op hooge waarde schatten en bereid zijn, om voor de verkrijging van die producten zich opofferingen te getroosten. Over dit, hierboven reeds neergeschreven inzicht, thans enkele woorden meer.

De verhouding tusschen den boer als producent en leverancier van de grondstof melk en de zuivelfabriek hebben wij hierboven uitvoeriger besproken. De maatschappelijke positie van de zuivelfabriek ware echter niet volledig geteekend indien wij haar verband met de andere zijde: de verbruikers der producten, onbehandeld lieten. In beginsel kan daarbij verwezen worden naar hetgeen wij hierboven over de verhouding boer-zuivelfabriek hebben gezegd, hetgeen thans overeenkomstige toepassing kan vinden.

Ook hier weer de oppervlakkig en eenzijdig te construeeren tegenstelling van belang en inzicht. De mogelijkheid om te zeggen dat de zuivelfabriek er belang bij heeft om een zoo prullig en daardoor goedkoop mogelijk gefabriceerd product tegen zoo hoog mogelijken prijs aan den man te brengen. Of om te beweren dat de consument tracht om een zoo waardevol mogelijk product desnoods ver beneden de productiekosten in handen te krijgen. Maar ook hier weer het dieper inzicht dat ons duidelijk maakt, dat een dergelijk eenzijdig en - naar ons geweten beoordeeld - ongeoorloofd voordeel zich noch aan de eene, noch aan de andere zijde duurzaam laat verwezenlijken. Ook hier weer de duidelijk blijkende coördinatie van vele in allerlei richtingen werkende krachten, die uiteindelijk geen gewrongen verhouding toelaat, die uiteindelijk wat in sommige opzichten wellicht niet samengaat, bindt tot samenwerking. Ook hier weer het eindresultaat, dat zelfs hij die zich laat leiden door zuiver egoïsme, zoolang zijn inzicht niet door eenzijdigheid vertroebeld [15] is, de richting van samenwerking verkiest boven het dienen van bekrompen eigenbelang. Dat de ondernemer het inzicht verkrijgt, dat hij slechts op de basis der verleening van „service”, zooals men dit in de Angelsaksische landen karakteristiek noemt, het wezenlijk belang van zijn onderneming kan dienen.

Ook ten aanzien van den verbruiker, ten aanzien dus van het algemeen belang, heeft het boven uiteengezette inzicht de V.V.Z.M. tot leiding gestrekt. Ook hier, evenals in andere opzichten is zij er van overtuigd, dat de uitwerking van hare beginselen in menschenhanden was, handen die dus hun taak verrichtten onder de mogelijkheid dat zij bij de uitvoering van die taak hier en daar gefaald hebben en zullen falen. Hetgeen echter geen afbreuk doet aan het bestaan van het beginsel en aan de bedoeling om er naar te handelen.

Één stelsel, één doel, één beginsel.

Na deze uiteenzetting keeren wij terug tot ons uitgangspunt. Wie getrouwelijk het vorenstaande heeft gelezen en in zijn gedachten verwerkt, zal thans dichter staan bij de gedachte die ons bij dat uitgangspunt heeft beheerscht. De gedachte, die deze is:

- dat de V.V.Z.M. hare plichten zeer slecht begrepen en vervuld zou hebben indien zij zich gevoeld had als een organisatie die op eenzijdige wijze het belang van het vak en van de in haar georganiseerde vakgenooten had te behartigen;
- dat de V.V.Z.M. slechts dan de overtuiging mocht en mag hebben, dat zij op de juiste wijze het bereiken van haar doel nastreeft, indien zij daarbij niet uitsluitend zich richt naar de momentelijke belangen van hare leden, noch naar de momentelijke belangen der zuivelindustrie, doch steeds van de overtuiging uitgaat, dat het heden gevolgd wordt door lange jaren van toekomst;
- dat achter en vóór de zuivelindustrie staan de boeren, de verbruikers, de gemeenschap.

Zietdaar het ééne stelsel, het ééne doel, het ééne beginsel, waarnaar de V.V.Z.M. getracht heeft gedurende vijftientig jaren te leven, waarnaar zij zal trachten in de toekomst haar [16] werk te blijven verrichten. Met de toepassing waarvan zij naar haar oordeel tevens doet hetgeen hare getrouwe leden met recht van haar vorderen: hunne belangen op de ruimst mogelijke wijze behartigen.

Wij hebben gemeend, deze algemeene karakterschets te moeten laten voorafgaan aan een hier volgende korte memoreering van enkele belangrijke feiten die zich in de afgelopen kwart-eeuw hebben afgespeeld.

G. J. BLINK.

[17]

II. EENIGE AANTEKENINGEN BETREFFENDE DE HISTORIE VAN DE V.V.Z.M.

Oprichting der Vereeniging van Zuivelfabrikanten in Nederland.

In een op 20 Juli 1908 in Krasnapolsky te Amsterdam gehouden vergadering van belanghebbers bij de zuivelfabricage werd gesticht een Vereeniging van Zuivelfabrikanten in Nederland. Op 27 Mei werd aldaar gehouden een bijeenkomst van een negentiental zuivelfabrikanten uit verschillende provinciën, waarin door alle aanwezigen medewerking werd toegezegd om de oprichting van zoodanige Vereeniging te bevorderen en een voorloopig Comité werd benoemd.

De leden van dit Comité werden 20 Juli tot Bestuur gekozen, het waren de heeren:

J. G. Hibma, Voorzitter, Directeur der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij van Kaas- en Roomboterfabrieken te Sneek;

J. M. Wagenaar Hummelinck, Directeur der Mij. „Hollandia" te Vlaardingen, Vice-Voorzitter;

E. J. Heyer, Directeur der Condensed Milk Factory te Hoorn;

G. S. van Krieken, lid der Fa. B. Veth & Co. te Delft

H. N. Valckenier de Greeve, Secretaris-Penningmeester, Directeur der Goudsche Melkinrichting en Roomboterfabriek te Gouda.

Op de constitueerende Vergadering bovenbedoeld waren behalve de genoemde bestuursleden aanwezig: de heeren

J. Troostwijk (Zfbr. Mastenbroek te Zwolle);

J. Bolleman (Kampen);

J. Hendrikse (N.V. Frieslandia te Wolvega);

vertegenwoordigers van de fabrieken te Workum en Dokkum;

K. Anema (Freia, Leeuwarden);

M. J. de Lint (Oudewater);

J. J. Swart (Leerdam);

Th. A. Balizani (Nijmegen);

C. H. Hummelinck;

Gerbr. Vis (Zuivelmij. „De Kroon", Zaandijk);

J. Dudok van Heel (Naarden);

C. A. de Vlieger (Kruiningen).

[18] De Vereeniging heeft ten doel, de algemeene belangen der aangesloten zuivelfabrieken te behartigen. Zij tracht dit doel te bereiken door:

- a) in Vergaderingen de belangen der Vereeniging en die van hare leden te bespreken ;
- b) het opsporen en bestrijden van knoeierijen bij de bereiding van en den handel in zuivelproducten;
- c) vertegenwoordiging waar zulks vereischt wordt;
- d) commissies af te vaardigen en verzoekschriften in te dienen;
- e) het samenwerken met andere Vereenigingen.

In een circulaire wees het Bestuur der Vereeniging van Zuivelfabrikanten in Nederland er op dat het doel was een krachtige organisatie te verkrijgen van alle particuliere bedrijven op het gebied der zuivelfabricatie, die te allen tijde voor de algemeene belangen der aangesloten leden zou kunnen optreden.

J. G. HIBMA

Eere-Voorzitter

G. J. BINK

Voorzitter

T. J. HUISMAN

Vice-Voorzitter

J. M. WAGENAAR
HUMMELINCK

Bestuurslid sinds de oprichting

Onder deze algemeene belangen kan in de eerste plaats worden verstaan voorlichting van regeering, regeeringscommissies of officieele personen, waar het geldt nieuwe wetgevingen, wettelijke maatregelen, congressen, tentoonstellingen, bevordering van transport-, exportbelangen enz. In de tweede plaats zal op de Vergaderingen der Vereeniging de gelegenheid worden geopend tot inleiding van belangrijke onderwerpen op zuivelgebied, bespreking van technische en handelsaangelegenheden die zich voor algemeene behandeling leenen ; alsmede commissies te benoemen voor het onderzoek van speciale aangelegenheden waarin de wenschelijkheid tot voorlichting der leden kan worden aangetoond.

Orgaan der Vereeniging.

Ingevolge een getroffen overeenkomst werd einde 1908 het door de firma B. Cuperus Azn. te Bolsward uitgegeven blad „De Zuivelcourant" aangewezen als officieel orgaan der vereeniging. In 1914 werd te dien opzichte een nieuwe overeenkomst getroffen, waarbij de vereeniging optrad als medeigenares van dit blad en de secretaris der vereeniging met [19] de redactie daarvan werd belast. Deze toestand duurde voort tot December 1920, toen de vereeniging besloot om het contact met „De Zuivelcourant" te beëindigen, mede in verband met de groote moeilijkheden die voortvloeiden uit den grooten afstand tusschen de vestigingsplaats van redactie en uitgever.

Voor de vraag gesteld, of op andere wijze de vereeniging zich de beschikking diende te verschaffen over een officieel orgaan, meende zij aanvankelijk die vraag ontkennend te moeten beantwoorden. Zij was tot het inzicht gekomen dat de min of meer eenzijdige discussies en inlichtingen die een officieel orgaan uit hoofde van de gebondenheid der redactie aan een bepaalde vereeniging den lezers biedt, niet de veelzijdige voorlichting vormen waaraan bedoelde lezers behoefte gevoelen. Daarom was de denkwijze der vereeniging meer toegespitst op een algemeen en voor ieder toegankelijk zuivelweekblad.

Toen dan ook de vereeniging in den loop van 1920 de gelegenheid kreeg om haar moreelen steun te verleen aan de oprichting van een dusdanig blad, heeft zij zulks gaarne gedaan en zag zij met genoegen op 7 Januari 1921 het eerste nummer verschijnen van „Het Algemeen Zuivelblad".

Groote illusies, die de vereeniging en anderen aan dit nieuwe en algemeene zuivelblad gekoppeld hadden, bleken echter niet voor verwezenlijking vatbaar. Ondanks den vrijen toegang tot dit blad, aan allen geboden, bleef de medewerking uit velerlei kringen gering of althans zeer onbevredigend; zelfs schroomde men niet om de voorstelling te lanceeren dat de bedoeling bestond om zeer eenzijdige belangen in dit blad te dienen.

Toen dan ook in 1922 door de fusie van de V.V.Z. en de Nederlandsche Melk-Industrieelae Vereeniging de gefusioneerde vereeniging, nu V.V.Z.M., weer de beschikking kreeg over het orgaan van laatstgenoemde vereeniging: „Het Melkhygiënisch Weekblad", en men dit niet onveranderd wenschte voort te zetten, werd verbinding gezocht met den uitgever van het Algemeen Zuivelblad en werden de beide bladen tezamen gevoegd onder den naam: „Het Algemeen Zuivel- en [20] Melkhygiënisch Weekblad". Daarbij werd tegelijkertijd de mogelijkheid bedongen, dat dit blad zich zou beschikbaar stellen als officieel orgaan van elke behoorlijk bekend staande zuivelvereeniging die daartoe het verlangen kenbaar maakte, waartoe een afzonderlijk officieel gedeelte werd geopend. Van deze laatste mogelijkheid werd door de V.V.Z.M. gebruik gemaakt.

Aldus verschijnt sedert 18 Augustus 1922 „Het Algemeen Zuivel- en Melkhygiënisch Weekblad" als orgaan o.a. van de V.V.Z.M. Deze toestand is tot op heden bestendig.

De wet der V.V.Z.M.

De „wet" der V.V.Z.M., hare statuten, vertoonen evenals de Vereeniging zelve een beeld van groei. In 1908 opgericht als een vereeniging die krachtens hare statuten de belangen van hare leden had te behartigen, bleek eigenlijk ook reeds vanaf de oprichting dat de ontwerpers der statuten bij hun prijzenswaardig streven om eenvoud te betrachten, ten opzichte van de formulering van het doel der Vereeniging misgetast hadden.

Want weliswaar was natuurlijk de Vereeniging verplicht om voor de rechtmatige belangen van hare leden nu en dan op te treden, doch haar hoofdarbeid lag veel meer op het terrein der behandeling van algemeene Nederlandsche zuivelbelangen, die ook slechts uit algemeen oogpunt op de juiste wijze beoordeeld kunnen worden.

In 1919 werd een statutenwijziging tot stand gebracht, die de doelstelling der Vereeniging op meer algemeenen en daardoor juisteren, grondslag omschreef.

Maar ook in ander opzicht was de Vereeniging in de eerste tien jaren van haar bestaan aan hare statuten ontgroeid. Bij de oprichting stonden in het brandpunt van de belangstelling der Vereeniging de vraagstukken der fabricage van boter en kaas, die zich gevoeglijk als één geheel lieten behandelen. In den loop der jaren bleek echter meer en meer dat ook met andere bedrijfstakken verband houdende problemen bij de Vereeniging om belangstelling aanklopten. Met name was dit [21] het geval met de belangen der consumptiemelk-voorziening en met de melkproducten in den meer beperkten zin des woords : gecondenseerde en gesteriliseerde melk, melkpoeder, caseïne, enz.

Het bleek noodig om ook met dezen ontwikkelingsgang in de statuten rekening te houden en daarbij kwam de vraag naar voren, of op een zekere decentralisatie in het vereenigingsleven zou moeten worden aangestuurd. De overweging van dit vraagstuk leidde tot de conclusie dat een zekere decentralisatie bij de behandeling der onderwerpen nuttig en noodig was, maar dat toch uiteindelijk een volledige centralisatie bij het optreden der Vereeniging zoowel ten aanzien van het nemen van beslissingen als bij het werken naar buiten behouden moest worden. Men slaagde er in om deze gedachte in de statuten te belichamen.

Bij de nieuwe samenstelling der Vereeniging vond een splitsing plaats tusschen groepen voor speciale producten. Elke groep wijst een bestuurslid aan. Het op deze wijze gevormde Bestuur treedt echter verder als één geheel op. Aldus heeft men de voordeelen zoowel van de decentralisatie als van de centralisatie, zonder dat de nadeelen mede optreden; althans worden die nadeelen tot de kleinst mogelijke proportie teruggebracht. De nieuwe statuten, op bovenstaande gedachte opgebouwd, werden bij Koninklijk Besluit van 29 Januari 1920 goedgekeurd.

Hiermede was de eerste belangrijke reorganisatie van deconstructie der Vereeniging volbracht. Weinige jaren daarna werd een tweede ingrijpende verandering, die van groote betekenis zou blijken te zijn, noodzakelijk. De toestand toch was practisch deze, dat in Nederland drie zuivelorganisaties met een min of meer algemeen karakter bestonden. De Algemeene Nederlandsche Zuivelbond, federatie van een aantal provinciale zuivelbonden trad uitsluitend op als vertegenwoordigster van coöperatieve zuivelfabrieken. De Nederlandsche Melkindustrieele Vereeniging en de Vereeniging van Zuivelfabrikanten in Nederland traden beide op als algemeene zuivelorganisaties die zich niet op een bepaaldelijk coöperatief of niet-coöperatief

standpunt stelden, doch [22] waarbij - door het bestaan van een speciaal coöperatieve organisatie - practisch in de eerste plaats de niet-coöperatieve fabrieken waren aangesloten. Daarnaast waren overigens bij beide vereenigingen ook verschillende coöperatieve fabrieken lid.

Het waren deze beide vereenigingen, die tot de slotsom kwamen, dat zij hetzelfde terrein bestreken en naar beider meening zulks op zuivere wijze te zamen zouden kunnen doen. In 1921 werden daarom onderhandelingen geopend, die er toe leidden dat op 5 April 1922 in een gecombineerde algemeene vergadering besloten werd om door wijziging van de statuten der V.V.Z. te komen tot een fusie der twee vereenigingen, die voortaan zouden optreden als: Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne, V.V.Z.M. De betreffende statutenwijziging werd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 29 Juli 1922.

Bestuur.

Vanaf de oprichting tot 1919:

J. G. Hibma, *Voorzitter*.
J. M. Wagenaar Hummelinck, *Vice-Voorzitter*.
H. N. Valckenier de Greeve, *Secretaris*.
G. S. van Krieken.
E. J. Heyer.

(In 1913 legde de heer Valckenier de Greeve het Secretariaat neer, doch bleef Bestuurslid; Secretaris werd de heer Tj. Nawijn.)

In 1919 trad de heer E. J. Heyer af en werd in diens plaats verkozen de heer J. F. Huttinga.

In 1920 trad de heer Tj. Nawijn als Secretaris af en werd vervangen door den heer G. J. Blink.

Op 5 April 1922 trad in verband met de fusie het geheele [23] Bestuur af en werd het uitgebreide Bestuur als volgt samengesteld :

J. G. Hibma, *Voorzitter*.
T. J. Huisman, *Vice- Voorzitter*]
A. J. v. d. Veldt] afd. melkinrichtingen.
H. N. Valckenier de GreeveJ.]
M. Wagenaar Hummelinck]
S. Witteveen] afdeeling boter.
J. Noordam]
A. H. Colenbrander] afdeeling gecondenseerde melk.
J. F. Huttinga, afdeeling kaas.
Chr. Hodes, afdeeling melkpoeder en andere producten.

G. J. Blink, *Secretaris*.

Reeds in Augustus 1922 bedankte de heer J. Noordam en werd vervangen door den heer S. de Kadt.

In 1923 traden de heeren Chr. Hodes en S. Witteveen af en werden vervangen door de heeren: E. Dudok van Heel en F. IJ. Galama.

In 1924 trad de heer A. J. v. d. Veldt af en werd opgevolgd door den heer E. van Goor.

In 1926 trad de heer H. N. Valckenier de Greeve uit het Bestuur en werd opgevolgd door den heer K. Feenstra.

In 1928 verliet de heer F. IJ. Galama het Bestuur en werd vervangen door den heer J. Anema.

[24] In 1930 bedankte de heer J. G. Hibma als Voorzitter en werd benoemd tot Eere-Voorzitter; de heer G. J. Blink werd tot Voorzitter benoemd en de heer L. H. Slotemaker tot Secretaris, zoodat heden de samenstelling als volgt is:

J. G. Hibma, *Eere-Voorzitter*.

G. J. Blink, *Voorzitter*.

T. J. Huisman, *Vice-Voorzitter*

E. van Goor] afdeeling melkinrichtingen.

K. Feenstra]

J. M. Wagenaar Hummelinck] afdeeling boter.

J. Anema]

J. F. Huttinga, afdeeling kaas.

A. H. Colenbrander] afdeeling gecondenseerde melk.

S. de Kadt]

E. Dudok van Heel, afd. melkpoeder en andere producten.

L. H. Slotemaker, *Secretaris*.

Secretariaat, personeel.

Wij hebben reeds gememoreerd, dat de Vereeniging in 1908 op zeer eenvoudige wijze werd opgericht. Geheel in overeenstemming daarmede verklaarde zich een der Bestuursleden, de heer H. N. Valckenier de Greeve, beschikbaar om het Secretariaat der Vereeniging waar te nemen. Gedurende de eerste vijf jaren van het bestaan der Vereeniging heeft de heer Valckenier de Greeve op de meest voortreffelijke wijze deze functie vervuld. Het pleit voor zijne werkwijze, dat gedurende die eerste vijf jaren de Vereeniging uitgroeide tot een lichaam, dat een dusdanigen omvang had, dat het niet meer mogelijk was om het Secretariaat te laten waarnemen door één der Bestuursleden. Een geheele man werd hiervoor vereischt en diens gevolg werd in December 1913 de heer Tj. Nawijn tot Secretaris der Vereeniging benoemd.

Gedurende de moeilijke oorlogsjaren heeft de heer Nawijn al zijn krachten aan deze functie gegeven en eerst nadat de moeilijkste jaren voorbij waren, nl. in October 1920, achtte [25] hij het oogenblik gekomen, om deze functie te verlaten. Wie hem in functie gekend heeft, zal er zich niet over verwonderen, dat de Vereeniging behoefte gevoelde om op de meest hartelijke wijze afscheid van hem te nemen.

Inmiddels was op 1 Januari 1920, naast den heer Nawijn, als Secretaris benoemd de heer G. J. Blink. Deze nam in October 1920 de functie van Algemeen Secretaris van den heer Nawijn over, terwijl de heer A. J. Zuyderhoff op 1 December 1920 in functie trad speciaal voor het Secretariaat der Afdeelingen Melkproducten en Melkinrichtingen.

Dit Secretariaat van den heer Zuyderhoff heeft echter slechts korten tijd mogen duren; tegen het einde van 1921 vroeg en kreeg hij om persoonlijke redenen op de meest eervolle wijze ontslag.

De heer G. J. Blink nam het Secretariaat waar tot begin 1930, toen hij op 27 Maart door de Algemeene Vergadering gekozen werd tot Voorzitter der Vereeniging. In den loop van het-

zelfde jaar werd tot Secretaris benoemd de heer L. H. Slotemaker, die deze functie tot heden bleef vervullen.

Op gelijken voet met den leider van het Secretariaat der Vereeniging dient hier afzonderlijk genoemd te worden de leider van één harer belangrijkste afdeelingen: de Directeur van het Melkcontrolestation en van de Afdeeling Gezondheidsdienst voor Vee.

Op 1 Juli 1925 trad als zoodanig in functie Dr. Y. M. Kramer, die tot heden dezen post heeft bezet gehouden. Onder zijn beheer is het niet alleen gelukt om de betreffende Afdeelingen tot zeer belangrijke te doen uitgroeien, doch tevens om daar de werkzaamheden te doen verloop op een wijze, die tot gevolg had, dat zij in den lande een zeer goede reputatie konden verkrijgen.

Het is zeker geen gebrek aan waardeering voor de verrichtingen van het verdere personeel der Vereeniging, als wij alle leden daarvan hier niet afzonderlijk memoreeren. Evenmin is het natuurlijk mogelijk om de personeelwisselingen die in den loop der jaren plaats hadden, hier alle te vermelden.

[26] Speciaal gedurende de oorlogsjaren was het personeel van zeer grooten omvang en werd daarvan zeer veel geëischt. Het zelfde mag gezegd worden van den crisistijd waarin wij ons thans weer bevinden: van elkeen wordt het uiterste gevraagd en iedereen geeft met toewijding alles waartoe hij in staat is. Op het oogenblik bestaat het totale personeel der Vereeniging uit 41 personen.

Een enkele uitzondering moge hier inmiddels gemaakt worden waar wij hier afzonderlijk vermelden dat Mej. D. Terhell in het midden van 1916 op een zeer bescheiden plaats in dienst der Vereeniging trad en door bekwaamheid, ijver en plichtsbetrachting geleidelijk opklom tot den post van chef de bureau. Zij is thans 17 jaar bij de Vereeniging in functie en daarmede in dienstjaren de oudste ambtenares der Vereeniging.

Samenwerking met andere Vereenigingen.

In den loop der jaren heeft de V.V.Z.M. natuurlijk contact gehad met Vereenigingen op velerlei terrein.

In het algemeen mogen hier genoemd worden de Zuster Vereenigingen die op gelijk terrein haar werk vonden, zooals de Algemeene Nederlandsche Zuivelbond, de Bond van Kaasproducenten, de drie Vereenigingen van Kaashandelaren, de Vereeniging van Boterhandelaren, de Vereeniging van Handelaren in Melkproducten.

In enkele opzichten en bij tijden heeft het contact met sommige der genoemde Vereenigingen en in het bijzonder met den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond het karakter van strijd gedragen. Verschil van inzicht vormde den ondergrond van dezen strijd, die overigens haar nuttige functie ook verricht heeft doordat juist uit de botsing der verschillende meeningen de waarheid veelal naar voren komt.

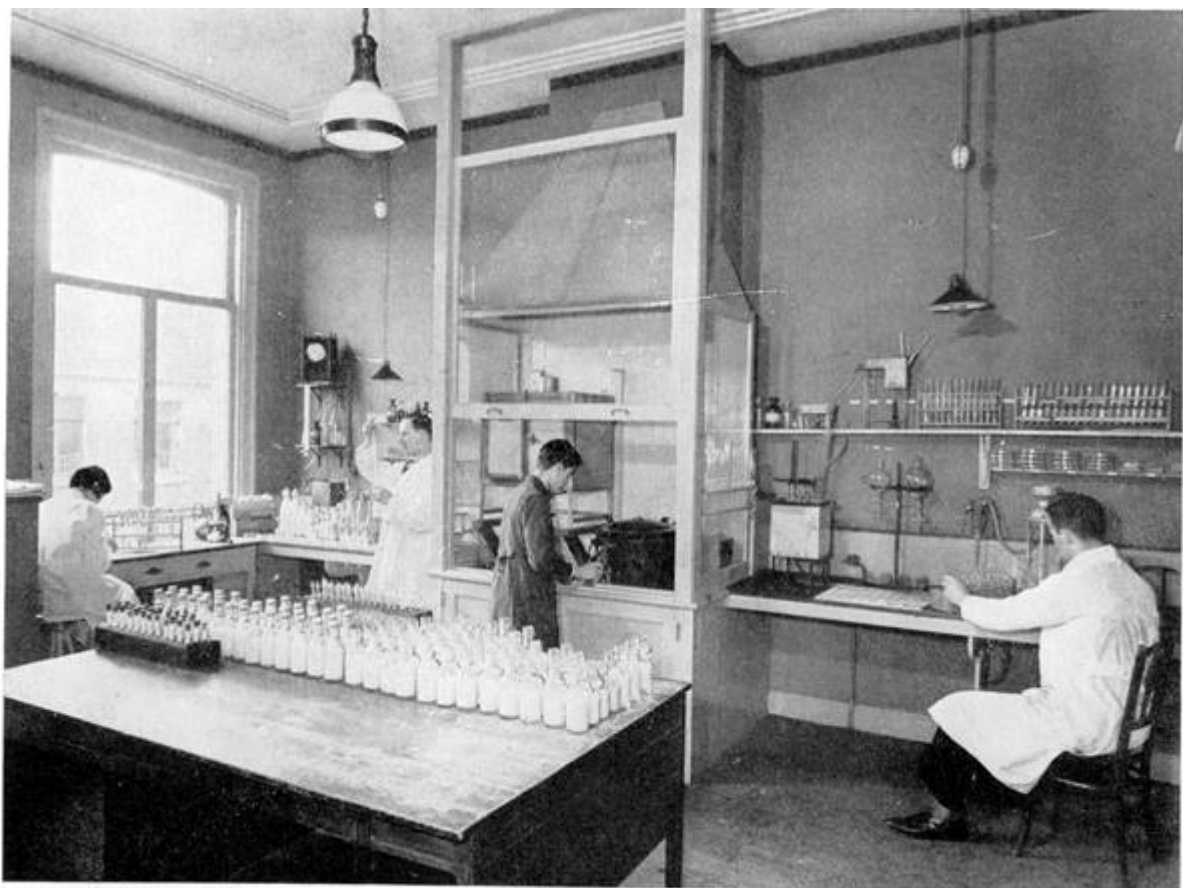
In vele gevallen echter ook werd het contact met de genoemde Zuster Vereenigingen gekenmerkt door harmonie en samenwerking ten einde te komen tot een gemeenschappelijk doel.

Zonder hier de bijzonderheden te noemen, waardoor die [27] strijd of die samenwerking gekenmerkt is, mogen wij toch niet nalaten om te constateeren dat van onze zijde het contact met de zusterorganisaties steeds van beteekenis is geacht en op prijs werd gesteld.

In andere gevallen had het contact met andere Vereenigingen een minder toevallig en althans formeel minder incidenteel karakter. Wij doelen hier op de Vereenigingen waarvan de V.V.Z.M. in den loop der jaren lid is geweest.

In de eerste plaats mag daaronder wel genoemd worden de Fédération Internationale de Laiterie, waarvan de V.V.Z.M. vanaf de oprichting deel heeft uitgemaakt. Hoe men ook moge denken over het nut van dergelijke internationale samenwerking, moge toch geconstateerd worden, dat door de verschillende vergaderingen van deze internationale federatie en door de congressen welke zij gehouden heeft, Nederland en de V.V.Z.M. niet alleen in staat zijn geweest om de algemeene Nederlandsche belangen op internationaal terrein te behartigen, doch ook om doeleinden te verwezenlijken, die weliswaar een algemeen karakter droegen, maar die speciaal voor Nederland van belang waren.

Van belang is verder geweest de samenwerking met de Algemeene Werkgevers Vereeniging, met het Verbond van Nederlandsche Werkgevers en met den voor korten tijd opgerichten Nederlandschen Industrie- en Handelsraad voor Land- en Tuinbouw. Van deze organisaties is de V.V.Z.M. lid en wij gebruiken gaarne deze gelegenheid om te verklaren dat de geschiedenis ons de beteekenis van dit lidmaatschap heeft doen onderkennen.

CENTRAAL LABORATORIUM TE DEN HAAG DER AFD. MELKHYGIËNE

Foto M. Huizinga

Botercontrôle.

Op het terrein der botercontrôle heeft de V.V.Z.M. steeds in volle harmonie samengewerkt met de Regeering en de andere zuivelorganisaties. Het doel der botercontrôle mag bekend worden verondersteld. Eveneens dat dit doel ten volle bereikt werd en de daardoor voor de Nederlandsche zuivelbereiding verbeterde positie op de Nederlandsche en de Internationale botermarkt ten volle kon worden gehandhaafd.

[28] Groot bezwaar heeft de V.V.Z.M. gevoeld, toen men door middel van de Landbouw Uitvoerwet aan de vroeger vrijwillige botercontrôle een gedwongen karakter ging geven. Doordat te dien opzichte een halfslachtige toestand jaren achtereen werd gehandhaafd, werd gedurende even lange jaren een felle strijd over dit onderwerp gevoerd. Met het resultaat, dat de Vereniging het onderspit moest delven. Zulks heeft haar natuurlijk er niet van weerhouden om aan de uitvoering van de Landbouw Uitvoerwet, toen deze eenmaal in werking was getreden, op loyale wijze haar medewerking te verleenen.

De eerlijkheid gebiedt overigens, hier vast te stellen, dat in verband met den inmiddels ingetreden crisistoestand het bestaan van de bedoelde gedwongen botercontrôle practisch niet van belang ontbloot is geweest.

Kaascontrôle.

De sympathie van de V.V.Z.M. voor de kaascontrole was steeds geringer dan voor de botercontrôle. Het doel der botercontrole is uitsluitend, om de onvervalschtheid van de door de Rijksbotermerken gedekte boter te garandeeren. Dit is belangrijk en in verband met vooral vroeger veel voorkomende vervalschingen noodig.

Minder onverdeeld wordt ingestemd met de kaascontrole die zich ten doel stelt of althans tot gevolg heeft, dat de kaas op een klein aantal bepaalde vetgehalten gestandaardiseerd wordt, doch die bovendien te veel tot gevolg gehad heeft, dat het vetgehalte als voornaamste of eenige factor, die de waarde der kaas dient te bepalen, wordt op den voorgrond geschoven. Inmiddels heeft de V.V.Z.M. desniettemin en ter wille van de ongetwijfeld ordenende en oneerlijke concurrentie uitschakelende capaciteiten der kaascontrôle aan de instelling en aan het voeren van ook deze contrôle steeds hare volle medewerking verleend. Voor zoover men de controle houdt binnen de grenzen waarvoor zij uit den aard van haar onvolmaaktheid is aangewezen, zal op verdere medewerking ook in de toekomst kunnen worden gerekend.

[29] Hetgeen hier boven gezegd is over de toepassing van de Landbouw Uitvoerwet op boter, geldt m.m. in sterkere mate voor kaas.

Melkproductencontrole.

Hoewel van veel later datum, kan hier de verhouding van de V.V.Z.M. tot de melkproductencontrôle genoemd worden. Als mede-oprichtster van het Contrôlestation voor Melkproducten, instelling van V.V.Z.M. en F.N.Z. te zamen, heeft deze melkproductencontrôle onze volle sympathie en belangstelling. Bedoelde controle heeft meer overeenkomst met de botercontrole, doordat zij slechts streeft naar het garandeeren der onvervalschtheid van de melkproducten die ons land verlaten. De binnenlandsche contrôle is meer gebaseerd op de warenwet. Ten aanzien van de boter-, kaas- en melkproductencontrole te zamen heeft de V.V.Z.M. zich steeds op het standpunt geplaatst, dat dergelijke contrôle nuttig, ja zelfs noodzakelijk kan zijn zoolang zij een omljnd en eenvoudig doel op het oog heeft.

De V.V.Z.M. kon nooit medegaan met degenen die de contróle min of meer als doel op zichzelf gingen zien. Evenmin ging zij ooit mede met plannen om nu zooveel mogelijk alles onder contróle te brengen. Niet alleen is zulks practisch onuitvoerbaar doch bovendien zou men hoe langer hoe meer medewerken aan een mechanisatie van productie en afzet en aan een uitschakeling van de persoonlijke vrijheid met de daaraan verbonden verantwoordelijkheid van den fabrikant. De V.V.Z.M. meent dat zoowel productie als afzet van zuivelproducten dermate een teer en fijn technisch-oeconomisch mechanisme is, dat de uitschakeling van de persoonlijkheid daaruit een groote achteruitgang voor Nederland zoude beteekenen. Daarom en om practische redenen heeft de V.V.Z.M. zich verzet tegen willekeurige uitbreiding der contrólestelsels, bijv. door invoering van kwaliteitscontróle, contróle en aangifte van bereidingsdata, enz.

[30] Melkcontrole (hygiënische).

Om met de diverse contróles ineens af te rekenen, mag hier de eveneens van veel lateren datum stammende hygiënische melkcontróle en de bestrijding van veeziekten - in het bijzonder tuberculose - genoemd worden.

Op het terrein der melkhygiëne was voor den oorlog zeer verdienstelijk werk verricht. Gedurende den oorlog was het op dit gebied natuurlijk een tijd van laagconjunctuur: de technische problemen werden toen geheel op den achtergrond gedrongen door de oeconomische. Toen echter de oorlog ten einde was en in het begin van 1921 ook de crisismaatregelen ten opzichte van melk en zuivel geliquideerd werden, was een der belangrijke problemen, waartoe de V.V.Z.M. zich aangetrokken gevoelde, gelegen in de vraag, hoe het op het gebied van de melkhygiëne verlorene teruggewonnen en uitgebouwd kon worden. Daarbij zat ook de algemeen maatschappelijke redeneering voor, dat een bedrijf dat het recht eischt om zijn taak in de gemeenschap te vervullen, ook den plicht heeft om op de juiste wijze de gemeenschap te dienen.

Bij de overweging van deze vraagstukken kwam de V.V.Z.M. tot de slotsom dat het brengen en houden van de melkvoorziening op de hoogte van de moderne wetenschappen mede in de eerste plaats moet uitgaan van de betrokken bedrijven zelf. Daarnaast is zij ervan overtuigd dat er geen onderwerp is dat zich minder leent dan dit tot het nemen van oppervlakkige besluiten.

Ten einde nu goede grondslagen te vestigen voor het werk der Vereeniging op dit terrein is een speciale commissie voor Melkhygiëne ingesteld. De Vereeniging had het voorrecht om Prof. C. F. van Oyen, Hoogleraar in de Hygiëne der Menschelijke Voedingsmiddelen van Dierlijken Oorsprong aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht bereid te vinden om het Voorzitterschap van deze Commissie op zich te nemen.

Deze commissie heeft niet alleen in besprekingen en rapporten, doch ook door practisch onderzoek in de bedrijven het vraagstuk bestudeerd.

[31] Na een tweejarig onderzoek kwam de commissie tot bepaalde conclusies, die in 1925 geleid hebben tot de stichting van de afdeeling melkhygiëne der V.V.Z.M. Deze afdeeling ging over tot de stichting en exploitatie van een melkcontrólestation te den Haag, dat met behulp van een aantal nevenlaboratoria, die in verschillende plaatsen gevestigd zijn, over geheel Nederland werkt.

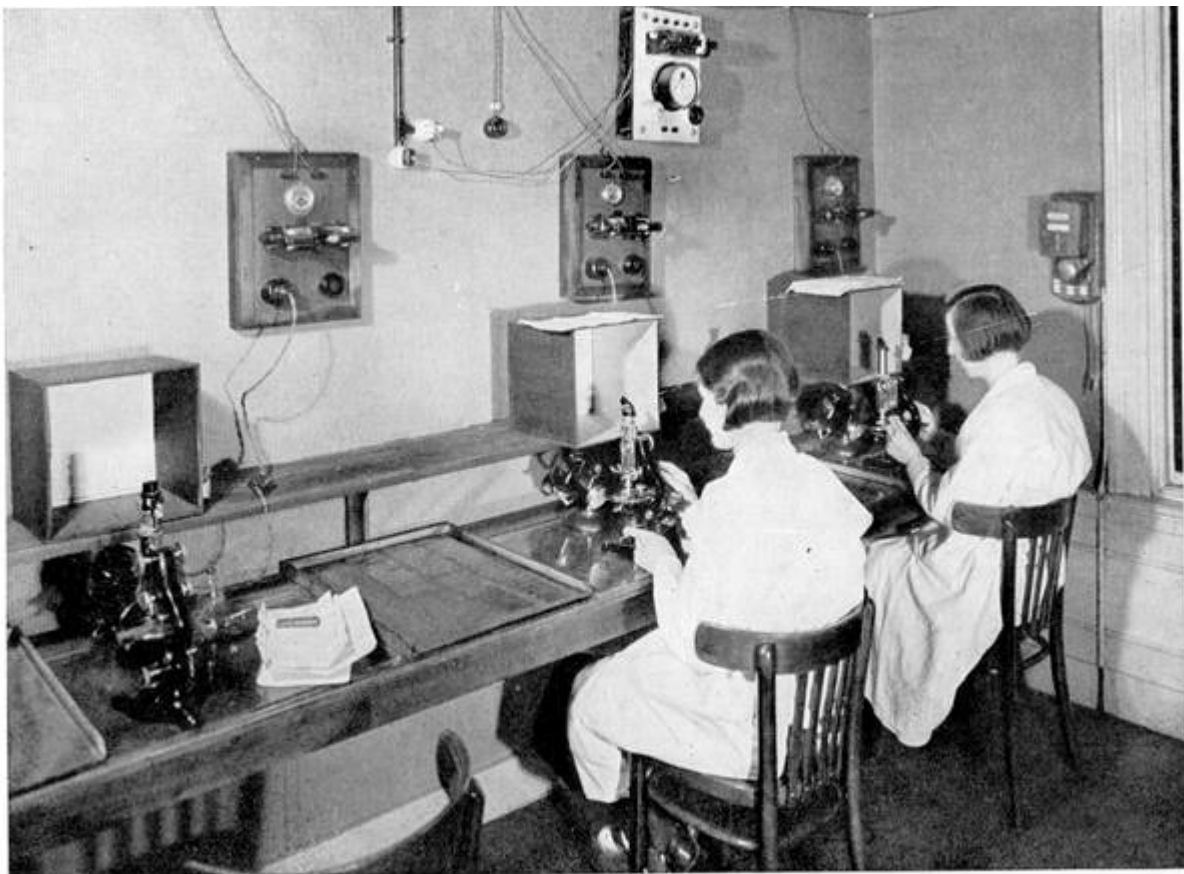
Het lag geheel in de lijn van deze afdeeling, dat later, parallel met haar, tot oprichting kwamen afdelingen voor „Gezondheidsdienst voor vee”, die streven naar bestrijding van verschillende veeziekten ; in de eerste plaats van de rundertuberculose.

Wij zien er van af, technische bijzonderheden over deze afdelingen te vermelden; die zijn in de jaarverslagen te vinden.

Melkcontrôle (oeconomische).

Een voorbeeld van een onderwerp ten aanzien waarvan de V.V.Z.M. reeds gedurende de volle 25 jaar van haar bestaan diligent geweest is zonder nochtans feitelijk enig resultaat te bereiken is dat der oeconomische melkcontrôle, d.w.z. de contrôle op de vaststelling der basisfactoren voor de uitkeering van het melkgeld aan de boeren, zijnde: 1. de hoeveelheid door elken boer geleverde melk; 2. het vetgehalte van die melk ; 3. de samenstelling der aan den boer teruggeleverde afvalproducten (ondermelk, wei, karnemelk). Het betreft hier factoren, die de boer niet kan controleren of althans niet controleert. De zuivelfabriek geniet dus een zekere vrijheid in het bepalen van die factoren. De vrees is gegrond dat sommigen zich niet ontzien, om die factoren min of meer te manipuleeren met het doel om den schijn te wekken dat een hoogere waarde voor de melk aan de boeren wordt uitgekeerd dan werkelijk het geval is. Dit beteekent dus misleiding van den boer en oneerlijke concurrentie tusschen de verschillende zuivelfabrieken.

Tegen dit euvel heeft de V.V.Z.M. bij voortduring een heftigen strijd gevoerd. Zij wist te bereiken of er toe bij te dragen dat een contrôle op de bedoelde factoren althans [32] bij hare leden in Friesland en Groningen ingang vond. Een uitbreiding en bevestiging van dit contrôlesysteem stuit echter af op de onverzettelijke antipathie die de georganiseerde coöperatieve zuivelbereiding er tegen steeds en nu nog ten toon spreidt. Het is natuurlijk niet aan te nemen dat die antipathie voortvloeit uit sympathie voor knoeiende fabrieken; wat wèl de aanleiding is tot dezen intensieven tegenstand is ons nooit volkomen duidelijk geworden.

PROJECTIEKAMER VOOR MICROSCOPISCH ONDERZOEK

Foto M. Huizinga

Inmiddels kunnen wij het niet anders inzien dan dat dientengevolge een uiterst nuttige en uitvoerbare zaak, die zekere misstanden zou kunnen voorkomen, blijft voortbestaan. Het ware te wenschen dat daarover alsnog te eeniger tijd overeenstemming ontstond opdat misleiding der boeren en oneerlijke concurrentie der fabrieken onderling voorkomen worde.

Sociale wetgeving, Arbeidscommissie.

Na den oorlog ging een golf van wettelijke voorzieningen in verband met sociale aangelegenheden over de geheele wereld. Zulks had niet alleen betrekking op zuivere arbeidsaangelegenheden, wettelijk verplichte verzekeringen en dergelijke, doch - voor zoover het terrein der Vereeniging beroerende - ook op vraagstukken der volksgezondheid.

Bij al deze vraagstukken heeft de V.V.Z.M. er altijd naar gestreefd, om te waken tegen het indringen in de Vereeniging van het zuiver negatieve en reactionnaire standpunt, dat al deze wettelijke voorzieningen uit den boeze zijn. Een standpunt dat overigens wèl aanmoediging kon vinden in het tempo en den omvang waarin de wetgever zich op dit terrein wierp. Het is dit gebrek aan zelfbeperking, dat de V.V.Z.M. nu en dan heeft doen staan tegenover ontwerpen van regeling op bedoeld terrein.

En zulks wel op twee goede gronden. In de eerste plaats op grond van het feit, dat wettelijke regelingen steeds weer geforceerd voeren tot verder grijpende regelingen op hun eigen of op aanverwant terrein. En in de tweede plaats omdat de oeconomische huishouding geen huishouding is van [33] afzonderlijke landen, doch van de geheele wereld. Wettelijke dwang op eenig terrein in afzonderlijke landen doet het evenwicht in de wereldhuishouding ten koste van de bepaalde landen verplaatsen.

Nu leert de ervaring dat Nederland bij de uitvoering van zijn wetten loyaal te werk gaat, d.w.z. streeft naar een goede uitvoering. Ook daar waar bepaalde sociale wetten het uitvloeisel waren van internationale conventies, zag men dientengevolge Nederland vooropgaan bij de uitvoering, terwijl andere landen ten achter bleven.

Die andere landen noemen Nederland „zwaar op de hand". Omdat wij verbintenissen serieus trachten na te komen. Die uitdrukking lijkt ons ongepast. Maar wèl zijn wij van oordeel geweest dat Nederland onder de gegeven verhoudingen, een gereserveerde houding ten aanzien van de sociale wetgeving en ten aanzien van dezelve betreffende internationale overeenkomsten dient aan te nemen.

Voor de zuivere arbeidsvraagstukken van algemeen karakter (- met speciale arbeidsvoorwaarden in bepaalde bedrijven had de V.V.Z.M. geen bemoeienissen -) werd in het raam der Vereeniging in 1922 een „commissie voor arbeidsaangelegenheden" ingesteld, terwijl samenwerking werd gezocht en verkregen met de Algemeene Werkgevers Vereeniging. Van beide instellingen werd groot profijt getrokken bij de behandeling van de arbeidswet, winkelsluitingswet, regeling van arbeidstijden in de zuivelindustrie, enz.

Op het gebied der sociale hygiëne kwam de V.V.Z.M. in nauw contact met de uitvoering van de warenwet en bij de voorbereiding van daarop gebaseerde besluiten : melkbesluit, kaasbesluit, consumptie-ijs-besluit, besluit voor vaste melkproducten. Bij al deze onderwerpen werd belangrijke en vruchtdragende samenwerking verkregen met de afdeling volksgezondheid, de commissie ex artikel 7 der warenwet, de sub-commissie voor melk uit deze commissie en verscheidene keuringsdiensten van waren.

Melkvoorziening.

Een zeer bijzondere positie heeft in de publieke belangstelling na den oorlog het bedrijf genoten, dat zich bezighoudt [34] met de melkvoorziening van de Nederlandsche bevolking: de Melkinrichting. Des te gecompliceerder was het gevolg, dat voor de betreffende bedrijven uit deze belangstelling voortvloeide, omdat die belangstelling in hooge mate een politieken ondergrond bezat. Het was toch voornamelijk de politieke partij, die zich op het standpunt stelt dat hoe langer hoe meer bedrijven in overheidsbeheer dienen te komen, die van deze belangstelling oorzaak was.

De behandeling van dit onderwerp heeft zich geconcentreerd in de hoofdstad van ons land, waar machtige groepen, die veel invloed hebben op het gemeentebestuur, aanstuurden op een gemeentelijk monopolie voor de melkvoorziening van Amsterdam. Om twee redenen was de V.V.Z.M. verplicht om aan deze zaak groote aandacht te schenken. In de eerste plaats toch, omdat indien het bedoelde streven succes mocht hebben, bij voorbaat vaststond, dat de gemeentelijke monopoliseering van het melkbedrijf ook in andere plaatsen navolging zou vinden. In de tweede en meest belangrijke plaats was het voor de V.V.Z.M. noodig om bij de bedoelde actie niet stil te zitten, omdat deze uitging van de stelling, dat de melkvoorziening niet in handen kan worden gelaten van het particuliere bedrijf. De V.V.Z.M. nu, die geenszins blind was voor de fouten die aan de melkvoorziening, evenals aan iedere wettelijke instelling, kleven, mocht het niet werkeloos aanzien, dat op zeer tendentieuze wijze deze bezwaren werden overdreven, en al het goede, dat door het particuliere bedrijf tot stand was gebracht, werd genegeerd.

Toen dan ook in den Amsterdamschen Gemeenteraad een voorstel werd ingediend, om over te gaan tot een gemeentelijk melkbedrijf op monopolistischen grondslag, heeft de V.V.Z.M. in uitvoerige publicaties duidelijk doen zien, hoe zeer de bestrijders van het particuliere bedrijf zich aan overdrijving schuldig maakten als zij de aan dat bedrijf verbonden bezwaren schetsten, terwijl werd aangetoond, dat ook in handen van het particuliere bedrijf de melkvoorziening een evolutie doormaakt, die niet versterkt of verbeterd wordt door instelling van een gemeentemonopolie, welk laatste vermoedelijk zelfs in de practijk zal blijken te stuiten op zeer groote bezwaren.

[35] Ook op andere wijze heeft de V.V.Z.M. zeer actief aan de behandeling van dit onderwerp deelgenomen, en zij acht zich gerechtigd, aan te nemen, dat zij door hare acties tot het ontstaan van juistere denkbeelden op dit terrein heeft bijgedragen.

Na Amsterdam is nog wel eenige malen het stichten van een gemeentelijk bedrijf of monopolie ter sprake gekomen en ook in Amsterdam zelf rust dit vraagstuk nog niet. De V.V.Z.M. zal, voor zoover zulks noodig mocht blijken, op dit terrein hare uiterste activiteit blijven ontplooiën.

Oeconomische politiek; handelsverdragen.

Uit den aard der zaak heeft een Vereeniging, die zich beweegt op het gebied van de voor Nederland zoo uiterst belangrijke zuivelbereiding, telkens velerlei bemoeienissen met de algemeene oeconomische politiek der Regeering. Daarnaast is het feit, dat een zeer belangrijk gedeelte van onze zuivelproducten uitgevoerd wordt, zoodat de industrie als zoodanig op dien uitvoer in belangrijke mate gebaseerd is, oorzaak, dat ook de Vereeniging voor Zuivelindustrie op het gebied van handelsverdragen en derzelve uitwerking meer is dan belangstellend toeschouwer. Wij memoreeren dit feit, omdat zonder dit de geschiedenis der Vereeniging niet eenigermate volledig zou zijn weergegeven, doch wij streven er niet naar om de ettelijke tientallen gevallen waarin de Vereeniging in verband met deze onderwerpen optrad, in details op

te noemen of te behandelen. Wel mag in algemeenen zin hier vermeld worden, dat de Vereeniging zich steeds op het standpunt gesteld heeft, dat op grond van de opgedane ervaringen een vrije handel tusschen de verschillende landen der aarde voor elk dier landen tot de grootste mogelijke welvaart leidt. In dezen gedachtengang is de Vereeniging dan ook steeds opgetreden en daaruit kan worden afgeleid in hoe hooge mate zij het betreurt, dat de wereld in de laatste jaren meer en meer overhelt tot het van elkaar afscheiden van verschillende landen en tot het bemoeilijken van den internationalen handel. Met nog grooter leedwezen zien wij dat ook Nederland hoe langer hoe meer [36] wordt afgedrongen van den voorspoed brengenden weg van vrijen handel en door contingenteringen en andere regelingen zich genoodzaakt ziet om een zoo groot mogelijk restant van het Nederlandsche bedrijfsleven in stand te houden. Weliswaar is dit een weg die niet duurzaam zal kunnen worden bewandeld, doch de overgangstijd waarin wij leven maakt het noodzakelijk om leiding te geven aan dien overgang, die op den duur zonder twijfel weer moet leiden tot aanmerkelijk grootere algemeene wereldvrijheid.

Deelname aan Tentoonstellingen en Jaarbeurzen.

Vanaf den aanvang van haar bestaan heeft de V.V.Z.M. zoowel in Nederland als in het buitenland velerlei malen deelgenomen aan exposities van Nederlandsche producten op jaarbeurzen en tentoonstellingen. Hoewel het gehalte van deze deelname steeds op een hoog peil heeft bestaan, zoodat uit dien hoofde er alle aanleiding tot tevredenheid is, is de V.V.Z.M. toch in de latere jaren meer en meer van dezen weg afgeweken. Dit was het gevolg van de opgedane ervaring, dat deelname aan dergelijke exposities in Vereenigingsverband niet het nut opleverde dat men daarvan aanvankelijk verwacht had. Het bleek toch duidelijk, dat dergelijke tentoonstellingen slechts het nut kunnen opleveren dat men daaruit gaarne ziet voortvloeien, indien zij in direct contact staan met het verkoopsapparaat voor die producten in de verschillende landen. Uit den aard der zaak dient te dien opzichte een collectieve deelneming van een Vereeniging steeds een neutraal karakter te behouden en het gevolg daarvan is, dat het nut van zulk een deelneming slechts binnen zeer enge grenzen beperkt blijft.

Afd. Boterkeuringen; Afd. Inkoop; Afd. Onderwijs.

Onmogelijk is het hier alle Afdeelingen der Vereeniging uitvoerig te behandelen. Ten einde eenigszins volledig te zijn, moeten wij echter nog enkele Afdeelingen noemen.

De Afdeeling Boterkeuringen stelt zich ten doel om aan de [37] leden der Vereeniging gelegenheid te bieden, om periodiek de door hen gefabriceerde boter door neutrale deskundigen te doen keuren en de resultaten van deze keuringen te vergelijken met die betreffende de keuring van andere fabrikaten. Deze Afdeeling werd in 1915 opgericht en heeft tot heden haar nuttige functie onafgebroken vervuld.

Van veel jongeren datum is de Afdeeling Inkoop. Deze Afdeeling heeft betrekking op de levering aan fabrieken van benoedigdheden en grondstoffen voor het bedrijf. Het beginsel der Vereeniging en haar economisch inzicht brengt met zich mede, dat ten opzichte van de beoelde aanschaffingen niet gestreefd wordt naar eenige binding van de verschillende aangesloten bedrijven. Niettemin bleek het nuttig en noodig, dat in velerlei opzicht eenige standaardisatie der benoedigdheden en toezicht op de geleverde kwaliteiten werd gesteld. Daarom werd in 1927 overgegaan tot de instelling van deze Afdeeling, die voor de leden die daarvan gebruik wenschen te maken, nuttig werk verricht heeft door hen van advies te dienen met betrekking tot de kwaliteit en geschiktheid van verschillende benoedigdheden en grondstoffen terwijl een centrale contróle op de eigenschappen en kwaliteit van het geleverde werd ingesteld.

In 1928 bleek opnieuw de behoefte onder de leden naar de stichting van een nieuwe Afdeeling: de Afdeeling Onderwijs. In eerste instantie stelt deze Afdeeling zich ten doel om gelegenheid te openen dat het personeel van de aangesloten fabrieken een grotere ontwikkeling opdoet door enkele algemeene beginselen zich eigen te maken, die bij hun dagelijksch werk noodig zijn en waarvan toch de kennis in het algemeen bij de meesten gebrekkig is. Daarom werd gedurende het eerste en tweede jaar van het bestaan van deze Afdeeling een zestal cursussen gegeven waaraan door 116 deelnemers werd deelgenomen. Als vervolg daarop werden gedurende de toen volgende twee jaren cursussen gegeven voor de speciale opleiding van boter- en kaasmaker. Ook voor deze cursussen bestond groote belangstelling en een aantal der deelnemers zag aan het einde bij de gehouden examens zijne moeiten bekroond met de verleenning van een diploma van boter- of kaasmaker.

[38] Oorlogstijd.

Als wij hier een opsomming zouden willen geven van hetgeen gedurende den oorlogstijd van de Vereeniging gevegd werd, zou het betrachten van eenige volledigheid tot gevolg hebben, dat dit geschrift tot een omvangrijk boekwerk zou uitvloeien. Zeer uitvoerig zouden wij dan moeten stilstaan bij alle regelingen die gemaakt zijn voor de voorziening van Nederland met melk- en zuivelproducten en over de niet minder ingewikkelde regelingen die noodig bleken te zijn, om den uitvoer van onze producten zoo te regelen, dat daaruit geen moeilijkheden met een of meer der oorlogvoerende partijen zouden voortvloeien.

Daarnaast zouden uitvoerige beschouwingen gewijd moeten worden aan de moeilijkheden die voortvloeiden uit de onmogelijkheid om bepaalde goederen in voldoende mate in Nederland in te voeren, welke moeilijkheden hun terugslag hadden op de voorziening van de zuivel-fabrieken met de noodzakelijke bedrijfsbenodigdheden. Evenmin zou mogen worden nagelaten om gewag te maken van de samenwerking van de Vereeniging met betreffende Departementen, met het Rijksbureau voor den Uitvoer van Boter en Kaas, welk Bureau in 1915 plaats maakte voor de diverse Levensmiddelen-Vereenigingen, waarvan de V.V.Z.M. wel contact had met de Botervereeniging, de Kaasvereeniging, en de Vereeniging van Fabrikanten van Melkproducten.

Tijdens het bestaan van deze Vereenigingen trad daarna weer op het Landbouw-Exportbureau, dat zich meer in het bijzonder bezig hield met de regeling van den uitvoer van landbouwproducten en van veredelingsproducten die hun oorsprong in grondstoffen vonden welke afkomstig waren van het landbouwbedrijf. Daarna maakten deze Vereenigingen weer plaats voor nieuwe Rijksbureaux en werd het LandbouwExportbureau opgeheven, waarbij alle regelingen den uitvoer betreffende werden overgeheveld naar de door de Regeering opgerichte N.V. Nederlandsche-Uitvoer Maatschappij. Toen ook deze Rijksbureaux weer ter ziele waren gegaan, maakten zij plaats voor het Zuivelbureau en later voor het Zuivelverrekenkantoor. En onder al deze omstandigheden was er [39] één grondstof voor de zuivelfabrieken die ook bij voortdoring groote zorg vereischte : de voorziening van de fabrieken met de benodigde steenkolen.

Wij willen bij dit alles op het oogenblik niet uitvoerig stilstaan. Het is nu echter wel duidelijk, dat deze oorlogstijd met zijne voor de bedrijven zoo ingrijpende regelingen een tijd gevormd heeft van zeer groote inspanning voor de V.V.Z.M., een tijd tevens waarin de leden van zeer nabij kennis maakten met het nut dat het heeft, om behoorlijk georganiseerd te zijn.

Voor de zuivelbereiding heeft inmiddels de oorlog langer geduurd dan voor vele andere bedrijven. Voor laatstgenoemde eindigde de oorlog veelal met de sluiting van den wapen-

stilstand in het najaar van 1918. Voor de zuivelbereiding heeft het echter tot 1921 geduurd, voordat de regeering het aandurfde om hare bemoeienissen met dit bedrijf te beëindigen. Deze vrees werd vooral gekoesterd in verband met de vraag of bij beëindiging der bestaande maatregelen de voorziening van het land met consumptiemelk wel voldoende gewaarborgd werd.

Op 8 Januari 1921 werd een Commissie geïnstalleerd door den Minister van Landbouw, die opdracht had te onderzoeken in hoeverre in de toekomst de voorziening van de groote steden in Nederland met voldoende hoeveelheden melk kon worden overgelaten aan de Gemeentebesturen of aan particulier initiatief dan wel in hoeverre de Staat hierbij regelend zou hebben op te treden. In deze Commissie hadden van onze Vereeniging zitting de heer J. G. Hibma als lid van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden en de heer G. J. Blink.

De overgrootste meerderheid der Commissie adviseerde den Minister om zijne bemoeiingen met melk en zuivel te beëindigen. Aan dit advies gaf de Minister gehoor en met Mei 1921 werden vrijwel alle regeeringsbepalingen ingetrokken.

Ten einde aan de door sommigen uitgesproken vrees voor melktekort allen grond te ontnemen, heeft de V.V.Z.M. zich reeds in den zomer van 1921 bereid verklaard melk te leveren daar waar men daaraan behoefte mocht hebben. Aan alle [40] melkinrichtingen en slijters werd hiervan tijdig kennis gegeven. Het beste bewijs dat de Regeering in deze geen taak te vervullen heeft is wel dat van die door ons geboden gelegenheid slechts in enkele zeer onbeduidende gevallen gebruik werd gemaakt.

Aldus bracht het jaar 1921 een complete liquidatie van de crisismaatregelen op het gebied van melk en zuivel en daarom wordt het in verband met het feit, dat bij de afwikkeling der oorlogsverhoudingen op het gebied van melk en zuivel vele organisaties het bestaansrecht verloren, van beteekenis, dat de V.V.Z.M. hare reden van bestaan bleef behouden. In dezen gedachtengang bezien is er alle aanleiding tot oprechte tevredenheid; wel ontviel haar een enkel lid die de organisatie slechts gebruikt had terwille van de financieele profijtten welke zij opleverde en dat haar, nu zij weer tot haar normale verhoudingen terugkwam, den rug toekeerde. Maar over het algemeen bleven de leden hunne Vereeniging met belangstelling steunen en gaven blijk een zuiveren kijk te hebben op hunne belangen in het heden en vooral ook in de toekomst. Aldus kwam een gevoel van saamhoorigheid tusschen de leden onderling duidelijk tot uiting; daarin bleef de kracht der Vereeniging bestaan.

De huidige crisis.

Nauwelijks begonnen de herinneringen aan den oorlog zich eenigszins te vervagen, toen de wereld en in zeer belangrijke mate ook de Nederlandsche zuivelbereiding getroffen werd door het opnieuw intreden van een crisistoestand, die - het is thans reeds zeer duidelijk gebleken - ook aan de V.V.Z.M. niet ongemerkt voorbijgaat. In 1929 begonnen over de geheele wereld zich crisisverschijnselen te vertoonen zonder dat toen echter op buitengewoon ingrijpende wijze deze crisis ook doordrong tot de Nederlandsche zuivelbereiding.

In het voorjaar van 1930 meende de V.V.Z.M. echter, dat niet meer te ontkennen was dat ook de Nederlandsche zuivelbereiding haar deel van de crisis te dragen [41] zou krijgen, en dit was voor haar aanleiding om voor zoover mogelijk hare verwachtingen ten aanzien van deze crisis te overwegen. Bij deze overweging kwam zij te dien opzichte tot een aantal zeer omliggende gedachten, die zij meende niet voor zich te mogen behouden. In juni 1930 publiceerde zij over dit onderwerp een uitvoerig rapport, waarin de verschillende richtingen waarin wellicht iets gedaan kon worden om de gevolgen der crisis voor de Nederlandsche zuivelbereiding te

verzachten, werden aangegeven. In een publieke vergadering heeft onmiddellijk daarna de V.V.Z.M. dit rapport uitgebracht en toegelicht, waarbij zij weliswaar van vele zijden belangstelling mocht ondervinden, doch waarmede zij niet het resultaat mocht bereiken dat de geheele Nederlandsche zuivelbereiding zich bij deze gedachte aansloot. Eerst in het einde van 1930 waren de verschijnselen ver genoeg doorgedrongen om eenstemmig bij de geheele Nederlandsche zuivelbereiding de gedachte te doen rijpen, dat er thans alle aanleiding was om tot eenige samenwerking tusschen de verschillende organisaties te komen. In het laatst van December 1930 hebben de drie Vereenigingen, Algemeene Nederlandsche Zuivelbond, Bond van Kaasproducenten en Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne dientengevolge het Crisis-Zuivelbureau opgericht.

Vanaf dat oogenblik is de Nederlandsche melkveehouderij en zuivelbereiding steeds dieper weggezonden in de gevolgen die de economische wereldcrisis ook voor hen gehad heeft. Het bleef dan ook niet bij de oprichting van het genoemde Crisis-Zuivelbureau, doch ook de Nederlandsche Regeering meende zich niet afzijdig te moeten houden en heeft in het midden van 1932 een wetsvoorstel ingediend, de CrisisZuivelwet, dat zich tot doel stelde om voor de Nederlandsche melkwinning en de daaraan verbonden zuivelindustrie nog te redden wat er te redden viel. Dit wetsvoorstel werd aangenomen, waarvan het gevolg was, dat de Crisis-Zuivel-Centrale werd opgericht, die op 10 Juni 1932 hare werkzaamheden aanving.

Zoowel in het Crisis-Zuivelbureau als in de Crisis-ZuivelCentrale streeft de V.V.Z.M. er naar om hare volle medewerking [42] te verleen aan het tot stand brengen en uitvoeren van regelingen die Nederland behulpzaam kunnen zijn om den crisistijd te doorworstelen. Het is thans nog te vroeg, omdat wij er nog midden in zitten, aan te geven in hoeverre deze regelingen en hunne uitvoering juist zijn en tot bevrediging aanleiding gaven. Wij verdiepen ons dan ook niet op dit moment in beschouwingen te dien opzichte, doch stellen slechts vast, dat ook thans weer duidelijk blijkt, hoe noodig het voor een industrie als de onze is, om tijdig te zorgen voor een goed geoutilleerde organisatie, die niet alleen in normale tijden voor de bedrijven kan optreden, doch die in bijzondere tijden als deze gevoeglijk als geheel onmisbaar gestempeld kan worden.

Besluit.

Wij hebben in het bovenstaande de vijf en twintig jaren geschiedenis van de Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne slechts in zeer snelle vogelvlucht kunnen overzien. Gelegenheid om bijzonderheden te memoreeren en uit te werken was er daarbij natuurlijk niet. Het doel was ook alleen, om ter gelegenheid van dit zilveren jubileum aan belangstellenden in een kort overzicht een indruk te geven van de beteekenis van een organisatie als deze. Wij vertrouwen daarin, zij het dan ook in bescheiden mate, te zijn geslaagd.

Maar niet alleen voor buitenstaanders, doch vooral ook voor de leden der Vereeniging moet het belangwekkend zijn, om zoo eens enkele voornamelijk gebeurtenissen de revue te zien passeeren. Het zal hen sterken in het bewustzijn, dat de vorming van deze organisatie een noodzakelijkheid was, dat hare handhaving in de toekomst een noodzakelijkheid is.

Van de zijde dezer organisatie mag inmiddels niet worden nagelaten om zeer in het bijzonder aan hare leden dank te brengen en dan wel dank voor twee belangrijke zaken. In de eerste plaats voor het feit, dat zij door hunne aansluiting en hunne medewerking het optreden van deze organisatie hebben mogelijk gemaakt. In de tweede en niet minder belangrijke [43] plaats echter voor het feit, dat de leden de Vereeniging hebben in staat gesteld om te werken zooals zij meende te moeten werken : op algemeen grondslag. Het verdient groote waardeering, dat ook van de zijde der leden nooit aandrang is uitgeoefend om deze Vereeniging te doen zijn een beperkte belangenvereniging van uit algemeen oogpunt onbeduidend kaliber. Dit ruime standpunt eischt van de leden zelfbeheersching en dikwijls opoffering van persoonlijk belang. Het stemt tot groote voldoening te mogen constateeren dat in den loop van vijf en twintig jaren de leden der V.V.Z.M. steeds die zelfbeheersching hebben beoefend, tot deze zelfopoffering bereid zijn geweest.

